

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

مقاله نویسی علوم انسانی

اصول تنظیم قراردادها

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقاله

معرفی الگوی

راهکارهای جلوگیری و کاهش ضایعات صنعت طیور کشور

A Practical Model for Poultry Wastes Prevention and Control

دکتر منصور شاه ولی

دانشیار بخش ترویج و آموزش کشاورزی دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز

Shahvali@shirazu.ac.ir

چکیده

علی رغم آنکه حدود نیم قرن از فعالیت های مستمر صنعت طیور کشور می گذرد، پایین بودن بهره وری در این صنعت ناشی از وجود ضایعات زیاد آن است. به منظور جلوگیری و کاهش ضایعات در صنعت طیور کشور یک طرح پژوهشی مصوب شورای عالی پژوهشهای کشور در سال ۱۳۷۷ آغاز و در سال ۱۳۷۸ به پایان رسید و گزارش کامل آن در سال ۱۳۸۰ تهیه و به شورای مذکور ارائه گردید. دستاوردهای آن در این مقاله، به طور خلاصه و در قالب الگوی راهکارهای جلوگیری و کاهش ضایعات در صنعت طیور کشور آمده است نظیر آنکه عوامل مؤثر بر افزایش ضایعات به سه دسته اصلی تقسیم می شوند: غیر عقلایی بودن فعالیت های مدیر، انجام کارهای بیهوده توسط مدیر، و استفاده ناصحیح از مواهب. ضمناً این الگو در یکی از استانهای مورد پژوهش به صورت آزمایشی اجراء گردید و نتایج نشان داد که الگوی مذکور می تواند در کاهش ضایعات بسیار مؤثر باشد و برای انجام پژوهش های بیشتر در این صنعت و پیدا کردن راه های بیشتر و متنوع به منظور بهره وری در صنعت طیور کشور بکاربرده شود.

صنعت طیور کشور با حدود نیم قرن فعالیت مستمر، یکی از سرمایه‌برترین قطب‌های اقتصادی صنایع کشور است. پایین بودن میزان بهره‌وری در این صنعت ناشی از وجود ضایعات زیاد آن است، که با اتخاذ روش‌ها و سیاست‌هایی در جهت کاستن از آنها، نه تنها هزینه‌های تولید کاهش می‌یابند، بلکه افزایش کیفیت فرآورده تولیدی، کاهش آلودگی‌های زیست محیطی، تأمین امنیت غذایی، بهبود فرآیند تولید و ایجاد محیط کاری بهتر نیز حاصل خواهند شد. برای تضمین بهره‌وری مناسب در صنعت طیور، از بین واحدهای فعال صنعت طیور کشور، بخش مرغداری گوشتی به دلیل تنوع و حجم زیاد ضایعات و سهولت دسترسی به آنها برگزیده شد.

با استفاده از نمونه‌گیری طبقه‌بندی شده، اقدام به دسته‌بندی مرغداری‌های گوشتی سراسر کشور گردید و در نهایت تعداد ۱۹۶ واحد آن در سطح ۵ استان کشور با بیشترین ظرفیت تولید، به منظور تدوین «الگوی جامع جلوگیری و کاهش ضایعات» مورد مطالعه قرار گرفتند.

در بررسی صنعت طیور کشور مشخص گردید که میزان ضایعات این صنعت بسیار زیاد و متنوع است و بیشترین اقلام آن نیز متعلق به "اتلاف خوراک" و "تلفات حیوانی" می‌باشند.

بررسی پیشین نگاشته‌ها نشان می‌دهد که اتلاف خوراک بطور مستقیم و تلفات حیوانی بطور غیر مستقیم با مدیریت پرورش و تغذیه طیور همبستگی دارند، به همین دلیل تهیه خوراک سالم، نگهداری بهداشتی خوراک، تنظیم جیره‌های متعادل، توزیع خوراک با فناوری مناسب، رعایت شرایط محیطی و بهداشتی لازم و مشاورت دامپزشکی در جلوگیری از افزایش ضایعات اهمیت پیدا می‌کنند. همچنین رعایت استانداردهای معمول جیره‌نویسی توسط کارخانجات تهیه خوراک طیور و همچنین توسط خود مرغداران می‌تواند نقش اساسی در جلوگیری از مصرف زیاد مواد مغذی و مواد خوراکی داشته باشند. در این راه اقدام به تهیه مخلوط‌های خوراکی متفاوت برای مراحل مختلف رشد و همچنین تنظیم جیره‌هایی متناسب با تغییر سطح مصرف خوراک در دماهای محیطی مختلف، صرفه‌جویی در مصرف و هزینه خوراک را به دنبال خواهند داشت.

از دیگر موارد مورد در بررسی پیشین نگاشته‌ها پیرامون کاهش ضایعات، می‌توان به نحوه صحیح جایگزینی اقلام خوراکی جیره در موارد ضروری با توجه به ارزش کیفی آنها، لزوم رعایت رطوبت استاندارد اقلام خوراکی در هنگام انبار کردن آنها و همچنین دیگر اقدامات مدیریتی مثل توزیع صحیح خوراک در سالنها چه با روش سنتی (توزیع خوراک در دانخوری‌ها و دفعات پر کردن آنها) و چه بکارگیری فناوری پیشرفته تغذیه (تنظیم حرکت خوراک زنجیر در سطح سالن) و تهیه شکل فیزیکی مناسب خوراک مخلوط (آردی، حبه‌ای، کرامبل) اشاره نمود. هر یک از این موارد به تنهایی سهم قابل توجهی در تعیین ضریب تبدیل مناسب خوراک برای گله طیور را بر عهده دارند، ضمن اینکه به تلفات حیوانی در طول دوره پرورش و هنگام محاسبه ضریب تبدیل خوراک نیز باید توجه گردد.

البته در بررسی تحقیقات انجام شده، بر روی لزوم رعایت ضوابط فنی و بهداشتی هنگام احداث سالنهای مرغداری و تأسیسات سرویس دهنده آن، حفظ فاصله مناسب با دیگر واحدهای مرغداری، جهت جغرافیایی ساختمان و ابعاد آن و تجهیزات مناسب برای کاهش ضایعات نیز تأکید شده است. آماده‌سازی سالنها، ایجاد شرایط محیطی مطلوب، جوجه‌ریزی به موقع، اجرای برنامه‌های بهداشتی، درمانی و ارسال به موقع فرآورده تولیدی به کشتارگاه از وظایف

اصلی مدیر واحد مرغداری گوشتی می‌باشند. همچنین مدیر باید در محل کار، حضور داشته و برای آموزش صحیح کارگران و ارتقاء سطح آگاهی علمی خود فعالیت مستمر داشته باشد.

بررسی‌ها همچنین نشان می‌دهد که تولید جوجه یکروزه در مؤسسات جوجه‌کشی نیازمند هماهنگی با نوسانات فصلی در بازار مصرف گوشت مرغ است و سیاست‌های تضمینی تحویل به موقع مرغ‌کشتاری در کشتارگاهها و جلوگیری از کشتارهای غیر بهداشتی، همگی در راستای بهینه کردن تولید در صنعت طیور کشور ضروری هستند. ضمناً استفاده بهینه از پسمانهای سالنی (بستر و کود) و کشتارگاهی (پرها و اجزاء لاشه) و همچنین معدوم نمودن بهداشتی لاشه‌های غیر قابل مصرف به نوبه خود از بار آلودگی زیست محیطی کاسته و به بهره‌وری اقتصادی صنعت طیور می‌افزایند.

روش مطالعه

بنیان نظری پژوهش طبق نظریه‌های بهره‌وری، مشکلات ناشی از ضایعات صنعت مرغداری گوشتی به دو نوع "بسته"، که بطور عینی و با استفاده از منطق قابل حل بوده و پاسخ آنها اغلب در قلمرو دانش و مهارت‌ها نهفته، و نوع "باز" یا پیچیده، که با برداشتها و نگرش‌های افراد ذیربط ارتباط دارند و پاسخهای آنها باید مورد پذیرش افراد متأثر از آنها باشند، قابل تفکیک هستند.

برای کاهش ضایعات، اگر چه از جنبه اقتصادی نسبت منطقی بین ستانده‌ها و نهاده‌ها و مصرف بهینه آنها باید رعایت شود، ولی برای ارتقای قطعی و پایدار بهره‌وری در این صنعت، نگرش و بینش تمامی دست‌اندرکاران آن، به ویژه پرورش‌دهندگان طیور باید بهبود یابد. در این راستا عقیده بر این است که ارتقاء و پایداری بهره‌وری بر « کیفیت » تأکید دارد و نباید فقط به کنترل آماری و جداسازی محصول سالم از ناسالم اکتفا کرد. در این نگرش، « کنترل کیفیت » وظیفه همگانی کلیه افراد، اعم از مدیران، برنامه‌ریزان و کارگران تلقی می‌شود که هر کدام در حوزه مسئولیت خود برای کنترل کیفیت اندیشه و تلاش می‌کنند.

بررسی ضایعات در زنجیره تولیدی مرغداری گوشتی، از پرورش جوجه یکروزه تا عرضه فرآورده نهایی به بازار از دیدگاه مبانی بهره‌وری ما را به این دیدگاه واقف می‌سازد که کنترل آماری و منطقی کردن نسبت بین ستانده‌ها به نهاده‌ها و همچنین بهبود نگرش و بینش دست‌اندرکاران این صنعت، مدیریت کنترل ضایعات صنعت طیور را بخوبی امکان‌پذیر می‌کند و در نهایت بهبود کیفیت فرآورده در فرآیند (زنجیره) تولید را در محیطی مطلوب از نظر « عقلانی کردن فعالیتها »، « جلوگیری از کارهای بیهوده »، « استفاده از مواهب » و « مشارکت »، تحقق می‌بخشد. برای این منظور الگوی زیر برای مطالعه تنظیم گردید.

الگوی نظری ضایعات طیور به منظور راتقای بهره‌وری در صنعت طیور کشور

روش نمونه‌گیری. بیش از ۱۸۰۰۰ واحد مرغداری اجداد، مادر، تخمگذار و گوشتی در کشور وجود دارند که بیش از ۸۶٪ آنها از نوع واحدهای گوشتی هستند. واحدهای گوشتی دارای بیشترین ظرفیت، بیشترین هزینه‌های جاری و ثابت و بیشترین ضایعات می‌باشند و انتخاب آنها برای این پژوهش به دلایل اخیر و سهولت دسترسی به آنها بوده است.

با اخذ مجوز رسمی از معاونت محترم وقت امور دام وزارت جهاد سازندگی، بررسی نسخ دوم مجوزهای صادره برای فعالیت مرغداریهای گوشتی و دستیابی به آمارهای لازم به تفکیک استانهای کشور میسر گردید. طبق این بررسی، در کشور ۱۵۵۶۵ واحد مرغداری گوشتی با حدود ظرفیت کل ۱۷۵ میلیون قطعه مجوز فعالیت تا زمان پژوهش داشته‌اند. با مقایسه نسبت ظرفیت هر یک از ۲۸ استان کشور به ظرفیت کل کشور، استان تهران با ۱۱/۸۳٪ بیشترین و استان بوشهر با ۰/۴۸٪ کمترین ظرفیت نسبی را در کشور دارا بوده‌اند.

انتخاب ۵ استان اول کشور از نظر ظرفیت بر اساس سهم ۵۳/۳٪ آنها از ظرفیت کل کشور و پراکنش آنها در مناطق شمال شرق، شمال، مرکز و جنوب غرب کشور بوده است که ۵ استان تهران، اصفهان، خراسان، مازندران و فارس را در بر می‌گیرد و طیف مناسب جغرافیائی را برای مطالعه پوشش داد.

برای تعیین تعداد مرغداریهای گوشتی مورد مطالعه در شهرستانهای هر یک از استانهای یاد شده، ابتدا شهرستانهای ۵ استان بر اساس ظرفیت زیاد تا کم مرتب شده و سپس ۵ شهرستان اول هر استان با بیشترین ظرفیت، برای نمونه‌گیری انتخاب شدند. برای تعیین سهم مرغداریهای هر شهرستان در نمونه‌گیری، طبق معیارهایی از قبیل پراکندگی کانونهای مرغداری در هر شهرستان، زمان لازم برای سفر و مراجعه به مرغداریهای آنها و هزینه‌های سفر و تهیه وسایل نقلیه، اقدام شد و در نهایت با انتخاب تعداد ۱۹۶ واحد مرغداری و تقسیم آنها بر ۲۵ شهرستان ۵ استان، ۴٪ مرغداریهای هر شهرستان در نمونه‌گیری منظور شدند که در آنها سهم مساوی مرغداریهای پروانه‌دار و کارت‌دار نیز رعایت گردید.

مصاحبه حضوری در مرغداریهایی انجام شد که با توجه به تعداد کانونهای مرغداری در جهات چهارگانه جغرافیائی هر شهرستان و نسبت درصدی واحدهای مرغداری هر تعاونی در چهار جهت جغرافیائی و سپس تقسیم نمونه‌ها بین شمال، جنوب، شرق و غرب هر شهرستان انتخاب شدند.

نمونه‌گیری از فروشندگان فروشگاههای مرغ در هر شهرستان تهیه فهرست کامل آنها از طریق اداره کل بازرگانی شهرستان و یا تعاونی‌های فروشندگان مرغ میسر گردید. تعداد فروشگاههای مورد مطالعه در هر منطقه شهرداری هر شهرستان و به نسبت تعداد کل آنها در سطح شهرستان مشخص شد و نمونه‌گیری تصادفی بعمل آمد. ملاک تعیین تعداد مصرف‌کننده نیز برای نمونه‌گیری، انتخاب یک نفر از میان افراد مراجعه‌کننده به هر فروشگاه بود و در مورد کشتارگاهها، کلیه کشتارگاههای هر استان در مطالعه منظور شدند.

هدف کلی پژوهش، تهیه الگوی جامع جلوگیری و کاهش ضایعات و استفاده بهینه از آنها در صنعت طیور کشور بوده است که اهداف ویژه زیر را در بر می‌گیرد:

- ۱- تعیین کمی انواع ضایعات و اتلاف خوراک تحت دو شاخص تلفات حیوانی و ضریب تبدیل خوراک.
- ۲- تعیین عوامل مؤثر بر ضایعات در سه گروه فنی، فناوری و اقتصادی - اجتماعی و در سه مرحله زنجیره تولید "قبل از پرورش"، "مرحله پرورش"، "مرحله عرضه فرآورده تولیدی"، که مرحله توزیع و مصرف نیز اضافه گردید.
- ۳- تدوین الگوی جامع جلوگیری و کاهش ضایعات

متغیرهای این طرح پژوهشی کلاً به دو دسته متغیرهای «وابسته» شامل میزان تلفات حیوانی در مرغداریها و نسبت مصرف خوراک به یک کیلوگرم افزایش وزن مرغ تولیدی (ضریب تبدیل خوراک) و همچنین متغیرهای «مستقل» در سه گروه فنی، فناوری و اقتصادی - اجتماعی در مراحل مختلف تولید و مصرف تقسیم می‌شوند.

تعاریف عملیاتی و سؤالات میدانی هر یک از متغیرها از جنبه‌های مختلف چهارگانه تبیین و به صورت یک ماتریس منظم در قالب پرسشنامه تدوین شدند.

پرسشنامه‌های طرح به صورت روایی صوری توسط اعضای گروه تحقیق و همچنین با سنجش از مرغداری‌ها توسط مدیران آنها تکمیل و با جزئی اصلاحاتی آماده شدند. پس از جمع‌آوری اطلاعات، داده‌ها وارد رایانه شدند و تجزیه و تحلیل آنها با برنامه آماری SPSS انجام گرفت. برای تجزیه و تحلیل آنها از آمارهای توصیفی و تحلیلی استفاده گردید.

یافته‌ها و بحث

یافته‌های تحقیق در دو بخش اصلی «میزان کمی ضایعات» شامل تلفات حیوانی و ضریب تبدیل خوراک و همچنین «عوامل مؤثر بر ضایعات»، بررسی و تحلیل شدند.

از میان ۵ استان نمونه کشور، تهران بیشترین و مازندران کمترین میزان متوسط تلفات جوجه را در یک دوره پرورش نشان می‌دهند و این در حالی است که از نظر دامنه نوسان تلفات، خراسان بیشتر و مازندران کمترین رقم را دارا بوده است.

ضایعات خوراکی مرغداریهای گوشتی به شکلهای مختلف رخ داده و اثر خود را در یک ضریب تبدیل خوراک بالا در گله نمایان می‌سازد. در این زمینه نیز بالاترین و پایین‌ترین ضریب تبدیل خوراک به ترتیب متعلق به تهران و مازندران بوده و از نظر دامنه نوسان آن، بیشترین مربوط به خراسان و کمترین مربوط به استانهای مازندران و فارس است.

تحلیل عوامل مؤثر بر ضایعات. نتایج تحلیل عوامل مؤثر بر ضایعات نشان دادند که بالا بودن ظرفیت مرغداری، ضایعات را در هر دو مورد (تلفات حیوانی و ضریب تبدیل) بطور معنی‌دار افزایش می‌دهد. ضریب تبدیل خوراک برای مرغداریهای دارای پروانه رسمی فعالیت، بهتر است. استفاده از آسیاب و حوضچه ضدعفونی ورودی مرغداری، میزان تلفات جوجه را بطور معنی‌دار بالا می‌برد. همچنین، این حوضچه‌ها بر ضریب تبدیل خوراک اثر معنی‌دار افزایشی دارند، در حالیکه استفاده از رطوبت سنج ضریب تبدیل خوراک را بطور معنی‌دار بهبود می‌بخشد. استفاده همزمان از سه نوع سیستم تهویه (تونلی، کولر و هواکش) میزان تلفات را در مقابل استفاده از یک یا دو نوع آن بطور معنی‌دار بالا می‌برد. همچنین، ضریب تبدیل مواد در هنگام استفاده از سیستم پنجره بطور معنی‌داری بیشتر می‌شود. خرید اقلام خوراکی از دو منبع مختلف بجای یک منبع و همچنین خرید از تولیدکننده بجای فروشندگان دسته دوم، تلفات جوجه‌ها و ضریب تبدیل را بطور معنی‌داری کاهش می‌دهند.

افزایش دفعات جوجه‌ریزی در سال اثرات کاهش دهنده معنی‌دار بر هر دو نوع ضایعات دارد. در مورد زمان فروش فرآورده تولیدی به کشتارگاه، سن ۴۵-۴۰ روزه‌گی بطور معنی‌دار بالاترین ضریب تبدیل را در برابر سنین بالاتر دارا می‌باشد و افزایش وزن جوجه‌های یک روزه هم به مانند افزایش سن آنها اثر معنی‌دار بر کاهش ضریب تبدیل دارد. عرضه خوراک به شکل حبه‌ای یا کرامبل نیز ضایعات را بطور معنی‌دار کاهش می‌دهد. اقدامات مدیریتی مثل ضدعفونی سالنها با آب آهک و ساولن در بالا بردن ضریب تبدیل اثر معنی‌دار دارد و استفاده از شعله افکن و گاز فرما لدنید نیز هر دو نوع ضایعات را بطور معنی‌دار افزایش می‌دهد. استفاده از پوسته شلتوک برای پوشش بستر در برابر سایر مواد،

ضریب تبدیل را بطور معنی‌دار کاهش داده، و رعایت ۲-۳ هفته فاصله بین دو نوبت جوجه‌ریزی، میزان هر دو نوع ضایعات را بطور معنی‌دار پایین می‌آورد. در خصوص میزان حضور مدیر در مرغداری، زمانهای بیشتر از ۱۰ ساعت در شبانه‌روز، تلفات جوجه‌ها را بطور معنی‌دار بالا می‌برد.

در پاسخ به پرسشهای باز، عقاید مدیران مرغداری به صورت زیر جمع‌آوری و تنظیم گردیدند. اکثرآ تبلی کارگران و سپس سوء مدیریت را عامل زیاده مصرف خوراک و ضایعات آن می‌دانند. مدیران تجربه شخصی خود را خوب و کافی دانسته و کمتر از خدمات دامپزشک استفاده می‌کنند و از این راه در هزینه‌ها صرفه جویی می‌نمایند. برای اکثر آنها، گرانی دارو و سپس تقلبی بودن آن مشکلاتی را برای تهیه دارو بوجود آورده است. بیشتر مدیران دلیل ضایعات را پائین بودن مرغوبیت اقلام خوراکی می‌دانند. گرچه اکثر آنها با جیره متعادل آشنائی کافی دارند، ولی بخاطر کمبود نقدینگی و صرفه‌جویی در هزینه‌ها از تهیه آن سر باز می‌زنند. در مورد مشکلات تهیه جوجه مرغوب هم اکثرآ بیماری جوجه‌های یکروزه و مخلوط بودن درجات ۱ و ۲ را مطرح می‌کنند. برای انبار کردن بهداشتی مواد خوراکی، وجود تهویه در انبار و جلوگیری از ورود جانوران موذی را مهم می‌دانند. حدود ۷۸ درصد مدیران خوراک دادن را به گله طیور، بخاطر اضافه وزن بیشتر و نامشخص بودن زمان کشتار، تا آخرین لحظات تخلیه از سالن قطع نمی‌کنند.

معطلی دقیقه تخلیه در روز برای کشتار در کشتارگاه، به علت بار ترافیک، تلفات مرغها را افزایش می‌دهد؛ طبق آمار بدست آمده فقط ۶ درصد از کشتارگاهها هیچگونه مرغ حذفی نداشته‌اند. میزان مرغهای حذفی در کشتارگاه‌ها از ۱ تا ۲/۵ درصد و بیشتر حکایت دارد. اکثر کشتارگاهها از خدمات بهداشتی بهره‌مند بوده و دارای تونل انجماد و سردخانه هستند. مرغهای حذفی و پسمانهای کشتاری را اکثرآ به پودر گوشت (پودر ضایعات کشتاری) تبدیل می‌نمایند. حمل مرغ به فروشگاه‌ها تقریباً بطور عموم با وانت روباز و در مواردی هم با وانت بسته و یخچال‌دار صورت می‌گیرد. بیشترین دورریز مرغ از نظر مصرف‌کنندگان، پوست، سر و پاها هستند و بهترین نوع پخت با کمترین ضایعات، آب پز، سرخ کردن و کباب کردن عنوان گردیده است.

نتیجه گیری

طبق الگوی پژوهش، عوامل مؤثر بر افزایش ضایعات که در این پژوهش ارائه شدند به سه دسته اصلی تقسیم

می‌شوند:

غیر عقلایی بودن فعالیت‌های مدیر ۲ عامل

انجام کارهای بیهوده توسط مدیر ۵ عامل

استفاده ناصحیح از مواهب ۴ عامل

مصادیق فعالیت‌های غیر عقلایی، افزایش بیش از حد ظرفیت مرغداری و اخذ نکردن مجوز رسمی فعالیت برای مرغداری توسط مدیر است. از مصادیق کارهای بیهوده مدیر، تهیه مواد اولیه خوراک از منابع غیر رسمی و غیر تولیدکننده آنها، فروش زودتر از موعد و یا با تأخیر بیش از حد مرغ یا حضور بیش از حد و یا کمتر از حد مدیر در مرغداری؛ افزایش تعداد جوجه‌ریزی در یک دوره و بالاخره بی‌اطلاعی مدیر از استانداردهای رایج درصد تلفات و ضریب تبدیل خوراک طیور در مرغداری می‌باشد. مصادیق استفاده ناصحیح از مواهب شامل استفاده نادرست از آسیاب

و حوضچه ضد عفونی ورودی به مرغداری و ترکیب نامناسب سیستم‌های گرمایش و سرمایش سالنها و بالاخره چگونگی آماده‌سازی آنها می‌باشد.

همچنین طبق الگوی پژوهش، عوامل مؤثر بر تقلیل ضایعات به دو دسته اصلی تقسیم می‌شوند:

جلوگیری از کارهای بیهوده ۱ عامل

استفاده درست از مواهب ۳ عامل

مصادیق جلوگیری از کارهای بیهوده توسط مدیر، جلوگیری از افزودن تعداد دفعات جوجه‌ریزی در سال از یک طرف و ازدیاد فاصله بین دو نوبت جوجه‌ریزی یعنی بیش از ۲ تا ۳ هفته می‌باشد. از مصادیق استفاده صحیح مدیر از مواهب استفاده از خوراک به صورت حبه و کرامبل و استفاده از پوسته شلتوک برنج در تهیه بستر مناسب برای طیور است.

بر اساس بررسی مبانی نظری پژوهش، عوامل مؤثر بر بالا رفتن تلفات جوجه و ضریب تبدیل خوراک در مرغداریهای مورد مطالعه، ناشی از نگرش ناصحیح مدیران است که به صورت غیر عقلانی کار کردن، انجام کارهای بیهوده و استفاده نادرست از نهاده‌ها (مواهب) ظاهر می‌گردند. همچنین پیشینه‌های بررسی شده پیرامون چگونگی رفع مشکلات بالا بودن ضریب تبدیل و تلفات جوجه، باید از تغییر نگرش مدیران شروع گردد. علاوه بر آن باید یک مشارکت جدی از طرف سایر دست‌اندرکاران صنعت طیور کشور نیز فراهم آید و سازمانهای ذیربط نیز، باید با ایفای نقش نظارتی و هدایتی درست و کامل خود، در تحقق هر چه بهتر و بیشتر بهره‌وری در صنعت طیور کشور، مشارکت خود را نشان دهند.

از آنجایی که پیش از پذیرش هر ایده‌ای باید نگرش افراد را نسبت به آن تغییر داد و از طرف دیگر، تغییر در نگرش، یکی از نقشهای اساسی آموزشهای ترویجی است؛ لذا، ترویج باید مرغداران را در تغییر نگرش نسبت به فعالیتهایی که باعث افزایش ضایعات و در نتیجه، کاستن بهره‌وری می‌شوند، یاری دهد. بنابراین، الگوی کاهش و جلوگیری از تقلیل ضایعات که باید محقق گردد دارای ویژگیهای زیر خواهد بود:

۱- مرغداران را در تعیین بهترین ظرفیت مرغداری با توجه به شرایط فنی، فنآوری و اقتصادی - اجتماعی مرغداری راهنمایی کرد.

۲- مرغداران را برای اخذ مجوز رسمی فعالیت راهنمایی و آماده ساخت.

۳- مرغداران را با طریقه صحیح استفاده از فنآوریهای تهیه جیره غذایی و کنترل سرمایش و گرمایش و همچنین بهداشت سالنها آشنا کرد.

۴- اطلاعات لازم را از نحوه تهیه صحیح مواد اولیه خوراک در اختیار مرغداران قرار دارد. همچنین اطلاعات لازم را برای عرضه مرغ به بازار در زمان مناسب به مرغداران ارائه بود.

۵- مدیران را با میزان، نوع و نحوه رسیدگی صحیح به مرغداری آشنا ساخت.

۶- استفاده صحیح از مواد و وسایل را برای آماده‌سازی سالنهای پرورش به مرغداران آموزش داد.

۷- با توجه به شرایط مرغداری و نیاز بازار به گوشت مرغ، آموزشهای لازم را برای محاسبه تعداد مناسب جوجه‌ریزی در هر دوره، به مرغداران عرضه نمود.

۸- مدیران را از میزان استاندارد تلفات جوجه و ضریب تبدیل خوراک آگاه کرده و آموزش‌های لازم را برای به روز نگهداشتن مرغدار، به وی ارائه کرد.

۹- وظایف سازمانها، افراد و گروههایی که می‌توانند خدمات و حمایت لازم را از مرغدار به عمل آورند به مرغداران آموزش داده و آنان را در ایجاد ارتباط مناسب با آنها راهنمایی و ترغیب نمود.

فهرست منابع

- ۱- اسفاری، امیرعلی (۱۳۷۳). علل ضایعات مرغداری های کشور. فصلنامه امور دام و آبزیان. شماره ۵، زمستان و بهار ۱۳۷۳، صفحات ۲۵-۲۲.
- ۲- امین، محمود (۱۳۷۳). جایگاه مدیریت و نیروی انسانی متخصص در صنعت طیور کشور. مجله صنعت مرغداری، صفحات ۵۱-۴۷.
- ۳- بخشی زاده، محسن (۱۳۷۶). بهره وری و ضایعات خوراک طیور. مجله مزرعه، شماره ۱۰، دی ۱۳۷۶، صفحات ۴۳-۴۱.
- ۴- بنی اسدی، مهدی (۱۳۷۶). مدیریت تغذیه در تولید طیور. مجله نامه مرغداران، صفحات ۱۶-۱۴.
- ۵- بی نام (۱۳۷۲). صنعت مرغ ایران و ۲ میلیارد دلار ارزش افزوده. مجله دام کشت، سال اول، شماره ۱، مهر ۷۷، صفحات ۲۱-۱۸.
- ۶- خاکی، غلامرضا (۱۳۷۵). بهره وری یا اهرمی مطمئن در خدمت مدیریت. فصلنامه هماهنگ، شماره ۴۰، پائیز ۷۵، صفحات ۲۳-۱۴.
- ۷- زهری، مرادعلی (۱۳۵۲). از غذا چگونه حداکثر بهره را بدست آوردیم، مجله نامه مرغداران. صفحات ۱۵-۷.
- ۸- زهری، مرادعلی (۱۳۷۲). علل ضایعات غذایی طیور در ایران. فصلنامه تغذیه دام و طیور، شماره ۸، اسفند ۱۳۷۲، صفحات ۱۵-۱۲.
- ۹- گروه تحقیق مجله کشاورزی، (۱۳۷۶). تجهیزات جایگاه طیور. مجله کشاورز، شماره ۲۱۲، مرداد ۱۳۷۶، صفحات ۷۵-۷۲.
- ۱۰- مک دونالد و هیرل (۱۳۷۵). مهارتهای ارتباطی در خدمت توسعه روستائی. مترجم: دکتر منصور شاه ولی. چاپ اول، معاونت ترویج و مشارکت مردمی وزارت جهاد سازندگی، دفتر مطالعات و بررسیها.
- ۱۱- میرگانه، سیامک (۱۳۷۵). آسیب های مرحله جمع آوری و کشتار در جوجه های گوشتی. مجله چکاوک، دوره پنجم، شماره ۱، بهار ۷۵، صفحات ۹۲-۸۶.
- ۱۲- نیمروزی، رسول (۱۳۷۶). استفاده از فضولات دام و طیور به عنوان مکمل پروتئینی در جیره های طیور گوشتی، مجله برزگر، شماره ۷۴۶، اردیبهشت ۷۶، صفحه ۸۳.
- ۱۳- کاوری زاده، ب (۱۳۷۹). بررسی تاثیر دو روش آموزش کارگاهی و سخنرانی بر میزان یادگیری مرغداران استان ایلام نسبت به حفظ، احیاء، و بهره برداری از مراتع، پایان نامه کارشناسی ارشد، بخش ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شیراز.

تشکر و قدردانی

بدیوسيله از همكاری آقایان دكتر هوشنگ معینی زاده و مهندس نعمت اله رحیمی که با اینجانب همكاری نموده اند و همچنین معاونت وقت دام و طیور وزارت جهاد كشاورزی، معاونت پژوهشی دانشگاه شیراز و شورای عالی پژوهش كشاورزی كشور و کلیه مرغدارانی که در پژوهش به نگارنده كمك کرده اند، صمیمانه قدردانی می گردد.

Archive of SID

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

مقاله نویسی علوم انسانی

اصول تنظیم قراردادها

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقاله